

אבל יש בסוגיא זו עומק לפנים מעומק.

לפי המושגים שלנו אדם פרוש וסגפן מצטייר כאדם עצוב מהלך קודרנית, מרגיש כל הזמן שחסר לו אוכל חסר לו זה וחסר לו זה אבל הוא מתגבר על עצמו, הוא כל הזמן שרוי במלחמה עם עצמו, אמנם אשריו ואשרי חלקו אבל עננה של עצב שרויה עליו כל הזמן וסביביו נשערה מאוד. ואילו רבינו ההיפך הגמור עוז וחדוה במקומו מתהלך בשמחה ובחיות ומשרה סביביו אורה של שמחה ואושר ורצון ללכת בדרכיו הקדושים.

ויותר מזה, יסוד משנת חייו של רבינו זיע"א היה הכנה לעוה"ב, כל דבר כל דיבור ובכל פעולה היה עושה בהתאם לחשבון האם זה יוסיף עוה"ב, האם זה על חשבון עוה"ב, והיה מרא דחושבנא היה מחשב שכר מצוה ושכר עבירה, היה חי תמיד בתחושה של גהנום פתוחה בין ירכותיו, במחיצתו ראינו כל הזמן במוחש יראת שמים ויראת חטא. אדם כזה צריך להיות עצוב מפוחד ומבוהל בלי שום מנוחת הנפש, ואילו רבינו היה ההיפך הגמור מזה.

זאת ועוד כל ימיו למד רבינו כהכנה למבחן ביום הדין הגדול והנורא, והיה במתח מזה תמיד, טבעו של אדם כל מי שעומד לפני מבחן הוא במתח ובלחץ לא מסוגל לעשות מאומה, בקושי הוא מצליח להתרכז בלימוד לקראת המבחן, וכל כולו אומר מתח, ואילו רבינו היה ההיפך הגמור מזה.

פליאה דעת ממני נשגבה, איך יתכן שאדם פרוש וסגפן יהיה שרוי בשמחה ובתחושה שלא חיסר בעולמו דבר ושיש לו כל, איך יתכן אדם שחי בצורה שהכל הוא עושה בשביל עוה"ב, אדם שהוא מרא דחושבנא ושוקל כל מעשה כל דיבור וכל מחשבה בפלס מפחד הגהנום, איך הוא יכול להיות בשמחה, איך הוא יכול לנהל את חייו. איך יתכן שאדם שלומד לקראת מבחן ואצל רבינו זה היה תחושה מוחשית ואמיתית ועם כל זה לא להיות במתח ובלחץ.

אבל האמת שזה מה שכתוב במשנה אם אתה עושה כן אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב, אשריך לא רק בעוה"ב אלא גם בעוה"ז. היתכן אדם שחי חיי צער הוא אשריך בעוה"ז. ובפשטות צ"ל שהתנא אומר תנאי "אם אתה עושה כן" מי שעושה כך הוא אכן מבין את זה, אנחנו באמת לא מבינים אבל מי שעושה כן לא קשה לו מדי.

ורבינו הגדול זיע"א הסביר פעם פשט מדוע אשריך בעוה"ז, כמו שאדם שעובד עבודה קשה ומפרכת אבל הוא מקבל ע"ז משכורת גבוהה הוא מאושר, מתי הוא מאושר רק ביום שהוא מקבל משכורת ואילו בכל החודש בזמן שהוא עובד קשה הוא לא מאושר? לא! הוא מאושר כל הזמן גם בזמן שהוא עובד קשה הוא מאושר, ואדרבה העבודה הקשה מביאה אותו לאושר כי הוא יודע שהעבודה הזו מביאה לו את המשכורת הגבוהה. כך בדיוק מי שמתנהג כדרכה של תורה, אפילו שהוא חי חיי צער הוא מאושר בעוה"ז כי הוא יודע שהחיי צער הללו יביאו לו את השכר הגדול והנצחי, ולכן הוא גם מאושר בעוה"ז.

ותיריה מזה אמר רבינו לבאר את הנוסח בסיום אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר, ומקשה הח"ח הרי גם עמלים ומקבלים שכר, ואמר רבינו מה השאלה בכלל האם זה אפשר לקרוא

שכר? אדם "מבזבז" את הזמן שלו עובד 8 שעות כל יום ולבסוף מקבל כמה שקלים, האם זה שכר על הזמן שלו, אבל אנו עמלים ומקבלים שכר נצחי על הזמן שהושקע בעמלה של תורה.

וא"כ הרי כ"ש שמי שמתנהג בדרכה של תורה הוא מאושר בעוה"ז, כי יודע ומבין שעל החיי צער שלו הוא יקבל שכר נצחי בעוה"ב.

רם ונישא

אכן זה הרבה יותר עמוק ויותר פשוט, מדוע באמת כך היא דרכה של תורה, מדוע דרכה של תורה הוא בפת במלח הוא בחיי צער, ולכאורה איפכא מסתברא הרי שמעתתא בעי צילותא. אלא שהתורה הקדושה אינה חכמה בעלמא היא תורת ה' דבר גבוה מעל גבוה, מי שרוצה לזכות לתורה צריך להתרומם ולהתעלות, אדם מורכב מגוף ונשמה מי שהולך אחרי הגוף שלו אין לו שייכות לדברים גבוהים הוא לא יכול להשיג את התורה, רק מי שמכניע את החומר ומשליט את הנשמה הוא מרוםם וזוכה לתורה. לכן דרכה של תורה הוא דוקא אך ורק במיעוט הנאות עוה"ז, מי שהגוף שלו חי חיי צער ומתעלה מזה, הוא לא בצער אלא הוא חי במבט מרוםם ונעלה מיעוט הנאות העוה"ז לא מטריד אותו ולא משפיע עליו מאומה, הוא זוכה לתורה.

זה היה המבט של רבינו הגדול והקדוש מבט מרוםם ונעלה, הוא לא התגבר על הגוף הוא בז לגוף הוא לא שם לב לצורכי הגוף, כי הוא פשוט היה גבוה מעל כל זה, בדיוק כמו חתן ביום חתונתו שמח ומאושר והוא לא מתעניין בכלל באוכל שיש בחתונה, כך בדיוק התהלך רבינו כמלאך הנהנה מזיו הקודש וכל תענוגי העוה"ז כאפס נגד עונג של דביקות האדם ביוצרו ית' (-לשון החזו"א באמו"ב א,ט). כשניגשו קבוצת בחורים בישיבה בכפר סבא להתלונן לפני ראש הישיבה שאין אוכל צהל רבינו לעומתם "זיער גוט" - טוב מאד מי צריך את כל העסק הזה עם האוכל אחרי התפילה ללכת לאכול, הרי אפשר מיד אחרי שחרית להשאיר בביהמ"ד ולהתיישב מיד ללמוד.

כך זכינו תמיד להתבונן בפרשת גדולת המלך, בפרישות העצומה שלו היה נראה להדיא שזה לא היה פרישות במובן של סור מרע אלא במובן של עשה טוב. פרישות הוא התנזרות והתרחקות מהגשמיות, וישנם גדולי ישראל שפשוט לא יודעים ולא שמים לב מה הם אוכלים. אבל אצל רבינו ראינו שהוא לא היה סגפן ומרוחק, הוא הבין והבחין בטיב הטעם של האוכל למרות שלא נהנה כל חייו מאוכל והיה יודע לזהות לפי הטעם מי הכין לו את האוכל, ולמי צריך להעיר שלא יוסיף כ"כ מלח או דבש באוכל. ופ"א כשהגישו לו את מנת העוף הקבועה בש"ק התבטא הפעם הצליחו להוציא את כל הטעם מהבשר וביקש שכך יבשלו לו תמיד בלי שום טעם. היו כאלו שסברו בטעות שאין לו בכלל את חוש הטעם וממילא קל לו להתנזר מכל המאכלים, אבל בעת רצון נשאל ע"י נכדו הגדול שכידוע אין לזיידע' חוש הריח [שבצעירותו בשוויץ התפללו הוא והרבנית שיתבטל מהם חוש הריח בכדי שלא יכשלו להריח ריח טומאה שהיה בסביבה שלהם והתפילה נענתה והתבטל לו חוש הריח לגמרי ולרבנית נשאר קצת חוש הריח, ומה"ט לא בייך בהבדלה ברכת הבשמים אלא נתן לאחרים לברך], ואולי אין לזיידע' גם חוש הטעם, נענה ואמר חוש הריח אין לי אבל חוש הטעם

או הו' יש לי. ובש"ק אחד התבטא שהדגים השבוע הם לא כמו כל שבוע ואכן התברר שבטעות נתנו לו דגים שהכינו לבני המשפחה ולא את מה שהכינו לו, "והזהיר" שלא יעשו החלפה כזו עוד פעם, הוא לא רצה דגים טעימים במושגים שלו...

ישנם כאלו שהם לא מכירים בצורת מטבע [כדוגמת האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצ"ל - כפי שהעיד עליו רבינו זצ"ל], אבל רבינו הכיר היטב בצורת מטבע, כל ימיו עסק בעסקי צדקות ותחת ידו עברו מליוני מליוני שקלים ודולרים ושאר מטבעות, ופעם לצורך מסוים אמר לי רבינו אני משלם חשבון חשמל וארנונה והוציא מכיסו והראה לי את החשבונות שהוא צריך לשלם. וגם רבינו הרי היה עסוק בדקדוקי המצוות המעשיות והחומרות כמעשרות כשרות המזון אפית מצות וארבעת המינים ואי שימוש בחשמל בש"ק וממילא התעסק ב'לוקס' ובמצבר וגנרטור, [כשהתקינו מזגן נוסף בבית רבינו בשנים האחרונות לתועלת הרבים, דבר ראשון שאל האם יש מספיק כח בגנרטור בשביל זה].

ישנם אנשים גדולים שהם "מופקעים" מכל הסובב אותם, הם לא מבחינים במה שקורה סביבם הם לא מתעניינים בנעשה והנשמע הם לא רוצים לדעת מאומה, אבל אצל רבינו הקדוש ראינו מידה אחרת, הוא היה עירני וער לכל הסביבה שלו ידע והבחין בכל פרט ופרט, ובמיוחד במשך כל השנים בישיבה קטנה הוא ידע והבחין היטב בכל הקורה ובכל הנעשה והנשמע, אבל רק כפי מידת הצורך לעבודת השם, ולעיתים היה מעלה זכרונות מאירועים ישנים ומשנים עברו עם הפקת לקחים לתועלת לשעה ולדורות. בזה אתה מוצא את גדלותו שהוא היה רם ונישא כמלאך המתגורר בקרב בני תמותה הדברים הגשמיים וענייני עוה"ז לא תפסו אצלו מקום לא היה להם שום חשיבות והוא בז לכל קטנות, כמו שאדם מבוגר רואה את שעשועי התינוקות, הוא רואה ומבין אבל זה לא מענין אותו והוא לא נגרר אחריהם.

ומלבד זה הרי הוא הכיר הדק היטב את כל יצרי מעללי איש מעשיו ותחבולותיו בצורה מדהימה ביותר, הוא ממרום מעלתו וקדושתו ידע הבין והשכיל לדעת את כל הבעיות שיש בדורות הנמוכים שלנו הרבה הרבה יותר טוב מכל המחנכים והמומחים למיניהם.

מרויחם מכל הבלי העוה"ז

הפרישות של רבינו היה במובן של התרוממות מהבלי העוה"ז, הוא הסתכל על הכל במבט מרויח, בשביל מה צריך לאכול את זה, מה זה יתן לי, כל הנאה זה על חשבון העוה"ב, מה חסר לי במה שאני אוכל. וכפי שהתבטא פעם לאחר שחזר מחופה והתפלא אני לא מבין אנשים הולכים ליטול ידיים לסעודת החתונה א"כ למה הם צריכים לאכול לפני זה עוגות? וכן הוסיף לזה תמיד את המבט של השמירה על בריאות הגוף שאכילה מרובה או שמאכלים מסוימים מזיקים לבריאות, אמר שקוגל וטשולנט זה המאכלים הכי לא בריאים גם שומן שרוף וגם סוכר וגם עומד כל הלילה על האש, ועוד כהנה וכהנה. וטען בתוקף שאנשים לא מתים מחוסר אוכל אלא אדרבה כשלא אוכלים לא מתים [כי לא באים על האדם כל מיני מחלות ומרעין בישין] מלאכול מתים, (ועי' ברמב"ם פ"ד מדעות ה"ד). וסיפר לנו שפרופסור גדול ראה אותו לפני שנים וראה את האוכל המועט שלו הוא אמר לו כבוד הרב אפשר למות

מזה מ'תת תזונה', הרגעתי אותו ואמרתי לו לא נורא זה כבר שישים שנה.

הוא נזהר היטב על שמירת הגוף לאכול לצורך קיום הגוף וכמש"כ הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ד ה"א) הואיל וחיות הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא ע"ש, ולכן הוא אכל כפי הצורך אבל לא לשם הנאה. כל ימיו היה אוכל בצהרים תפוא"א גזר מבושל בלי תוספת כל שהוא, כשנשאל למה הוא לא מגוון את המאכל ענה מה זה לא טוב. לכבוד פורים היו מוסיפים תבשיל מיוחד פארפיל מבושל והיה טועם מזה קמעא באומרו הרי התפוא"א הוא לחם חוקי וא"כ צריך להוסיף משהו לכבוד סעודת היום והיה נוטל כף קטנה עם פארפיל לכבוד פורים.

ולא פעם כשהיה ריבוי אנשים שבאו לדרוש את דבר ה' אחרי תפילת מעריב ולכן לא הגישו לו מיד אחרי התפילה את צלחת הדיסה, וכשהגישו לו את זה אח"כ לא בשעה הקבועה והרגילה התפלא מה עדיין לא אכלתי, לא נורא נשאר את זה למחר, ולא טעם מאומה באותם לילות.

והוא אכן זכה לחיים ארוכים ובריאים בצורה נדירה ומיוחדת במינה, וכידוע שמעולם לא הוזקק לתרופות קבועות, הרי אנשים בזמנינו זוכים להאריך ימים זה בגלל כל התרופות שהמציאו ללב ללחץ דם לסוכר וכדומה, ובלי התרופות א"א לחיות. אבל כשרבינו נכנס לביה"ח שנה שעברה כתבו בגליון הרפואי איזה תרופות הוא רגיל לקחת אקמול לפעמים, הוא לא היה צריך תרופות הוא היה פשוט אדם מאושר גם בצורה הגשמית, לא כהתה עינו ולא נס ליחו לא הלך על משענתו ולא השתמש במשקפים, דברים שאנשים צעירים בהרבה כבר מתקשים בזה. ודבר נפלא עד למאוד, כידוע רבינו התגורר בשוין במשך כמה שנים ומדינת שוין ידועה ביופי בין בהרים ובין בשלג, ורבינו שהתגורר שם כמה שנים בכמה מקומות והכיר היטב את שוין והיה מספר רבות אודות השנים הללו, ואפילו היה מזכיר לאנשים היכן התגוררו אבותיהם וכדומה תוך ציון הכתובת המדויקת, אבל מעולם הוא לא הזכיר ולא דיבר על היופי של שוין! כמה שהוא סיפר וכמה שהוא תיאר אודות הימים ההם מעולם לא התבטא אודות היופי של שוין, אף פעם לא שמענו ממנו את הביטוי "די שיינע בערג פון שוין" - ההרים היפים של שוין! לא שהוא לא ראה אותם לא שהוא לא היה שם, הוא היה שם וראה אותם והכיר אותם, אבל היה לו מבט עליון מבט מרויחם והדברים האלו פשוט לא תפסו אצלו מקום, הוא פשוט לא התעניין בזה, הוא היה גבוה ומרויחם גבוה מעל גבוה, בדיק כמו שאדם מבוגר לא מבחין ביופי בצעצועים של תינוקים, הוא פשוט מרויחם מזה.

וכפי שהתבטא בעת שרצו להראות לו נפלאות הבריאה במקומות שונים בעולם שנפלאות הבורא הוא רואה בתוך הדף גמרא, והביא ע"ז את דברי הגמרא בהוריות (דף יג ע"ב) שמפרשת את הפסוק מי ימלא גבורות השם ישמיע כל תהילתו על מי שיודע כל שיתא סדרים ע"ש, הרי שגבורת השם ותהילתו הם שיתא סדרים ולא דברים אחרים.

ישרי לב שמחה

צורת חיים זו הביאה אותו לרוממות עצומה לקירבה עצומה אל הקב"ה ולהידבק בתורתו הקדושה. חיים קדושים ומרוממים אלו הביאו אותו